

О. В. Скидан, д.е.н., професор,
О. Г. Булуй, к.е.н., доцент,
І. В. Мартинчук, к.е.н.,
М. Ф. Плотнікова, к.е.н., доцент,
Житомирський національний агроекологічний університет

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Народ як єдине джерело влади в Україні має безумовне й пріоритетне право на її безпосереднє здійснення. Це право природне. Саме тому в частині 1 ст. 21 Загальної декларації прав людини встановлено, що кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників. Здійснення влади народом визначається в Конституції України як народне волевиявлення. За змістом воно може стосуватися будь-яких аспектів життя народу: політичного, економічного, соціального, культурного тощо. Щоб безпосереднє народовладдя відповідало інтересам народу, було справжнім волевиявленням, воно має здійснюватися в певних правових формах, які попередньо визначаються й закріплюються Конституцією України та окремими законами України.

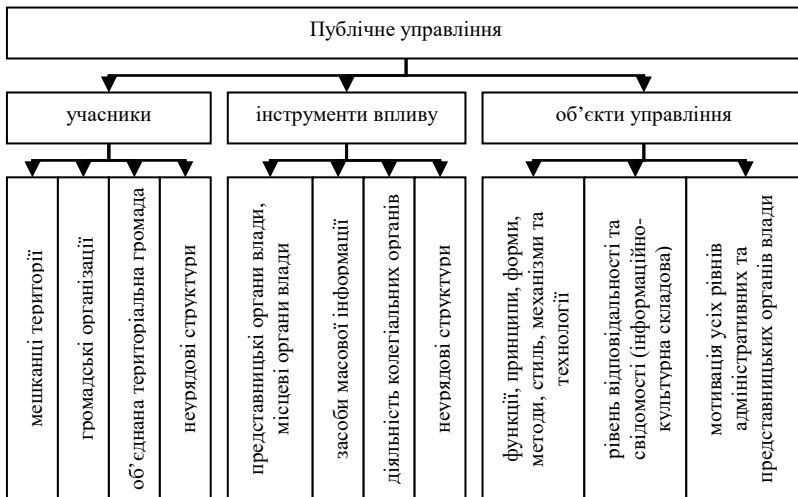
У ст. 69 Конституції України проголошується, що народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум (конституційне право зараховує їх до основних форм реалізації безпосереднього народовладдя) та інші форми безпосередньої демократії. До інших форм прямого народовладдя належать народні обговорення, плебісцити, відкликання депутатів, загальні збори населення. Пряме народовладдя, пряма демократія – це система форм безпосереднього вільного волевиявлення народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні шляхом прямої його участі у встановленні представницьких органів державної влади, органів місцевого самоврядування і безпосередньому прийнятті владних рішень, передбачених Конституцією України та законами України. Як бачимо, теоретична частина (законодавче поле) системи народного волевиявлення вибудована доволі ґрунтовно і якісно. Права і свободи виписані в законодавчих актах теоретично дають можливість людині вирішити усі сторони своєї життєдіяльності. Але, як ми уже наголошували, це лише в теорії. Хто вирішував свої життєві проблемні питання у владних коридорах, той знає, що там існує такий майстерний бюрократичний «футбол», який витримує до кінця не кожен громадянин України. І проблема складається в більшій мірі не в слабкій кваліфікаційній підготовці працівників тієї чи іншої установи державних органів влади, а в недостатньому морально-етичному рівні виховання цих працівників. В супереч конституційній постановці питання, що працівники

органів державної влади це «слуги народу», ми маємо в більшості випадків картину майже діаметрально протилежну, начебто люди приходять до органів державної влади просити «милостиню» особисто з карманів працівників цих установ. І ходять люди по владних коридорах розшукуючи свої листи і звернення та відповіді на них, витрачаючи на це свій час і кошти. Прикладом відсутності прозорого підходу є досвід 20 сімей з Вінниччини, що був висвітлений в газеті «Голос України».

Місцеві державні органи влади в межах своїх повноважень здійснюють виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізують повноваження, делеговані їм відповідною радою. Враховуючи, що органи державної влади діляться на законодавчу, виконавчу і судову гілки влади, розглянемо природу цих органів, їх залежність і функції, які передбачено Конституцією України. Так, ст. 5 Конституції України передбачає, що «Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування». Таким чином ми бачимо, Основним Законом передбачено, що управлінська функція в Україні належить її народу. Своїми рішеннями (через вибори) народ визначає форми організації державних владних органів. І в ст. 6 Конституції України передбачено, що «Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України». Народ здійснює владу безпосередньо через органи державної влади і органи місцевого самоврядування. Отже, механізм народовладдя в Україні розрізняє дві основні форми демократії: пряму (безпосередню) і здійснювану через відповідні органи, насамперед через представницькі та інші виборні органи.

Не краща картина роботи з населенням і в представницьких органах влади. Поняття «представницька влада» характеризує не так функціональне призначення, як природу влади, спосіб її здійснення. Сукупність повноважень, делегованих народом або його частиною своїм виборним представникам, що об'єднані у спеціальну колегіальну установу (парламент, раду), на чітко визначений строк, а також сукупність власне представницьких органів влади становить представницьку владу. Цю владу не можна ототожнювати із законодавчою, оскільки не будь-яка представницька влада включає законодавчі повноваження. Слід визначити головні причини такого незадовільного стану морально-етичного рівня працівників органів державної та представницької влади на обласному рівні для того, щоб визначити шляхи позитивних змін у цих питаннях.

Гнучкий характер реагування на зовнішні та внутрішні впливи та тренди розвитку дозволяє забезпечувати стійкість територій як з позиції виробничої, так і суспільство утворюючої діяльності, сприяти самозабезпеченню та відновленню природно-ресурсного потенціалу. Як складова політичного процесу діяльність публічного адміністрування є багатовекторною та багатофункціональною за своїм змістом й формою вираження внаслідок тісного зв'язку з чисельними групами та індивідами, які задіяні у різних структурах та громадах. Формування органів публічного адміністрування в Україні є ініційованим з боку населення та громад, як механізм оптимізації їх функціонування в межах населених пунктів, зокрема сільських (рис. 1).

Рис. 1. Віртуальна модель інформаційно-енергетичного простору
Джерело: власні дослідження.

Хід і визначення проблем, а також підходи до реформування системи управління розвитком локальних утворень у світі та в нашій країні є спорідненими, зокрема це система соціалізації управління (соціократії), розробки інструментів та механізмів їх дієвої реалізації [10]. В сфері управління, моніторингу, контролю та забезпечення регуляторної політики велика роль належить системі освіти, яка має крім світоглядно-інформаційної, ще й енергетично-часову складову, як інструменту стратегічного планування та прогнозування, створення відповідного простору та гештальтного проекту, де реалізація організуючого управлінського впливу здійснюється як прямо, так і опосередковано через волевиявлення громадян та їх груп, діяльність громадських та неурядових

організацій, структури координаційного характеру, зокрема державно-партнерські у всіх сферах суспільного життя як засіб реалізації громадянами їх прав і свобод. Зростання ролі людського чинника у формуванні, становленні, функціонуванні владних структур та системи публічного адміністрування (механізм їх ефективного функціонування) спрямовують вектор управління в площину синтелектично-поведінкового менеджменту як «мистецтва виконувати роботу через інших людей».

Всесвіт побудований на основі закону єдності та боротьби протилежностей, що символізує й провокує рух і розвиток систем. Стійкість систем забезпечується за рахунок багатоманітності видів та функцій елементів – багато організмів забезпечують виконання однієї функції цілісної системи (синонімія – одне й те саме повторюється багато разів – надлишковість, – здатність забезпечуючи цілісність та стійкість системи вищого порядку, що складається з систем нижчого порядку), кожен елемент системи спроможний реалізовувати багато функцій (амоністичність – по аналогії з філологією, залежність значення ввід контексту – рухливість, гнучкість – здатність забезпечує мобільність системи, її здатність до пристосування). Формування простору на основі хвильових процесів, передача енергії та інформації в часі наочно демонструє просторово-часову субстанцію, що визначає стан та розвиток систем, якими вона скеровує. Фактично діяльність системи суспільство в умовах просторово-часового функціонування має ознаки: 1) *мовної подібності* (солетонне збудження елементів системи – стійкі енерго-інформаційні хвилі, у яких не лінійність та дисперсія врівноважені, на рівні торсіонних полів вони володіють здатністю зчитувати інформацію з інших елементів системи та транслювати її у внутрісистемний простір та за межі біосфери – як функціональний прояв ноосфери, описаний В.І. Вернадським); 2) *голографічність* – система «людське суспільство» діє на основі образних структур (мова – теж образна структура) – соціуму, як і біосистемі, потрібна інформація, щоб сформувати свою котиривимірну структуру (просторово-часову), – це реалізується за рахунок голографічної пам'яті (система, що забезпечує розвиток, наприклад, генетичний код, є «голограмою» – системою векторів, які дозволяють системі «соціум» та її елементам, – людині, родині, народу, нації, країні, наднаціональному утворенню, правильно орієнтуватися в межах загальної планетарної системи, всесвіту тощо); 3) *змішуваність* (entangle) – квантова нелокальність або телепортація енерго-інформаційного стану та/або простору. Найбільший прояв вона має в родових та екологічних поселеннях [1]. Практика їх діяльності є формою прямого народовладдя, публічного управління та адміністрування. Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю в Україні, а держава відповідає

перед людиною за свою діяльність; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [2]. Наразі в Україні функціонує низка поселень нового типу на кшталт біосферних, лісосадів, зелених сіл, агромістечок, екологічних поселень, поселень родових садиб, екополісів, міст ХХІ ст. Найбільшу частку з них (понад 80 %) на території України становлять родові поселення, покликані сприяти оздоровленню населення, підвищенню продовольчої та економічної безпеки мешканців, примноженню природно-ресурсного території, які реалізують понад 150 видів самозайнятості та підприємницької активності, в тому числі у сфері органічного виробництва, безвідходної життєдіяльності, екологічного будівництва, насінництва, садівництва, ягідництва, грибництва тощо.

На відміну від міст, які є інтенсивними споживачами ресурсів утвореними поза межами території та продуцентами відходів, Родові поселення, навпаки є системоутворюючими механізмами, що складаються переважно з молоді (середній вік поселенців 35 ± 5 років), яка веде здоровий спосіб життя, схильна вкладати інвестиції та впроваджувати інновації [3–8].

Організація родових поселень дозволяє розширити спектр зайнятості на сільських територіях, в тому числі через впровадження інноваційних та наукомістких технологій. Формування мережі населених пунктів на сільських територіях на принципах «Родової садиби» сприятиме зміцненню сімейних цінностей, відродження роду, родової пам'яті. Через п'ятдесят років вартість земельної ділянки під родовою садибою становитиме 2 млн. доларів. Створення родового поселення як колективу однодумців розвиватиме творчу активність, громадську свідомість та відповідальність мешканців територій.

Список використаних джерел:

1. Pinker S. The Village Effect. How Face-to-Face Contact Can Make Us Healthier, Happier, and Smarter / S. Pinker. – Hardcover: Random House. – 368 p.
2. Конституція України // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%E2%2F96%E2%2F0>
3. Батуріна Р. М. «Родова садиба» – один з напрямів сталого розвитку сільських територій / Р. М. Батуріна // Агроінком. – 2013. – № 4/6. – С. 102–109.

4. Кропивко М. М. Організаційні особливості створення родових садиб як альтернативної форми розвитку господарств населення / М. М. Кропивко // Наук. вісн. Мукачівського держ. ун-ту. – 2015. – № 2 (4), ч. 2. – С. 24–29.
5. Кропивко М. М. Родові садиби – альтернативний шлях розвитку сільської території / М. М. Кропивко // Агробізнес сьогодні. – 2015. – №6(325). – С. 88–89.
7. Ходаківський Є.І. Формування системи розвитку сільських територій на засадах підприємництва, саморегулювання та державного управління / Є.І. Ходаківський, М.Ф. Плотнікова // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія Економічні науки. – 2013. – № 33, Ч. 3. – С. 21–26.
8. Плотнікова М.Ф. Багатофункціональний підхід в управлінні сільським розвитком в умовах глобалізації / М.Ф. Плотнікова // Продуктивність агропромислового виробництва. – 2014. – № 26. – С. 140–150.
10. Присяжнюк О. Ф. Проблеми адміністрування сільського соціально-економічного розвитку Житомирської області / О. Ф. Присяжнюк, М. Ф. Плотнікова // Агросвіт. – 2016. – № 1–2. – С. 3–7.
11. Присяжнюк О. Ф. Удосконалення моделі управління аграрними проектами / О. Ф. Присяжнюк, М. Ф. Плотнікова // Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. – 2017. – vol 3 № 1. – С. 164–172.
12. Присяжнюк О. Ф. Напрямки удосконалення управління інноваційними проектами в Україні / О. Ф. Присяжнюк, М. Ф. Плотнікова // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Сер. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 776. – С. 303–308.